

Transplant Alıcılarında Cytomegalovirus Enfeksiyonları

Prof. Dr. Dilek olak
Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Mikrobiyoloji AD
Tıbbi Viroloji Bilim Dalı

Sunum Planı

- Enfeksiyonların transplantasyon sonrası görülme zamanları
- CMV'nin solid organ transplant (SOT) alıcılarındaki etkileri
- SOT alıcılarında CMV enfeksiyon gelişimini önleme yaklaşımları
- Tanı ve takip için kullanılan testler
“CMV viral yük tayini”
- Testlerle ilgili bilinmesi gerekenler

Posttransplant Komplikasyonlar

- **Transplantasyon sonrası 0-1 ay:**

- Cerrahi teknikle ilgili
- Nozokomiyal enfeksiyonlar
MRSA, VRE
- Donör kaynaklı enfeksiyonlar
AC'de bakteriyel pnömoni
- Bazı fırsatçı enfeksiyonlar
Candida, Aspergillus, **HSV, HHV6**

Posttransplant Komplikasyonlar

- **Transplantasyon sonrası 1-6 ay:**

“En yoğun immünsüpresyon”

- **Viral enfeksiyonlar**

CMV, EBV, BKV, HSV, VZV, HHV-6, Adenovirus, Influenza, RSV, hepatit virusları

- **Bakteriyel enfeksiyonlar**

Nocardia, Legionella, Listeria, TBC

- **Fungal enfeksiyonlar**

PCP, Aspergillus, Cryptococcus, endemic mycosis

- **Paraziter enfeksiyonlar**

Toxoplasma, Strongyloides

Posttransplant Komplikasyonlar

- **Transplantasyon sonrası >6 ay:**
  - Toplum kaynaklı enfeksiyonlar sık
  - Hastada net immünsüpresyon önemli
    - Kronik viral replikasyon
  - Geç CMV hastalığı

SOT Alıcılarında CMV Enfeksiyonu

- CMV transplantasyon sonrası en önemli enfeksiyöz komplikasyon
- SOT alıcılarında CMV reaktivasyonu:
    Profilaksi yapılmazsa %75
- Aktif CMV enfeksiyonu geliştikten sonra replikasyon süreci oldukça dinamik:
    Viral yükün iki katına çıkması için gerekli süre 1 GÜN !
- Aktif CMV enfeksiyonu organ tutulumu ve hastalık tablosu ile sonuçlanabilir

SOT Alıcılarında CMV Enfeksiyonu Risk Durumu

- Serolojik:

Risk Durumu	Verici (V), Alıcı (A) Seropozitivite (+/-)
Yüksek	V+/A-
Orta	V+/A+ > V-/A+
Düşük	V-/A-

Antalya'da CMV seropozitiflik oranı toplumda %93.6

- Diğer:

Nakledilen organ tipi (AC/İB > pankreas, kalp > KC,böbrek)
İmmünsüpresyon tedavisi ve derecesi

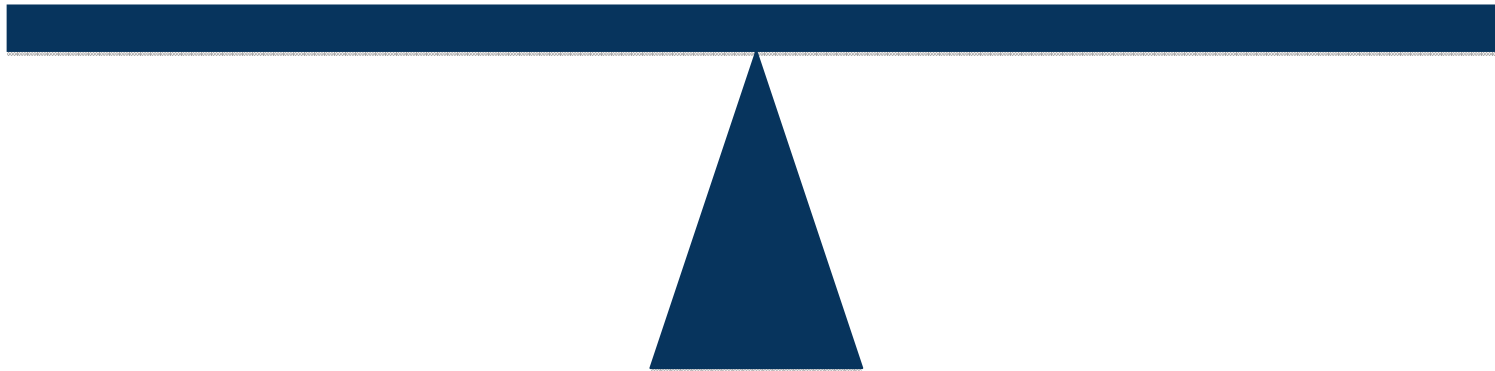
CMV Patogenezi

- **Viral faktörler**

- replikasyon
- İmmün evazyon
- viral heterojenlik
- viral koenfeksiyonlar

- **Konak faktörleri**

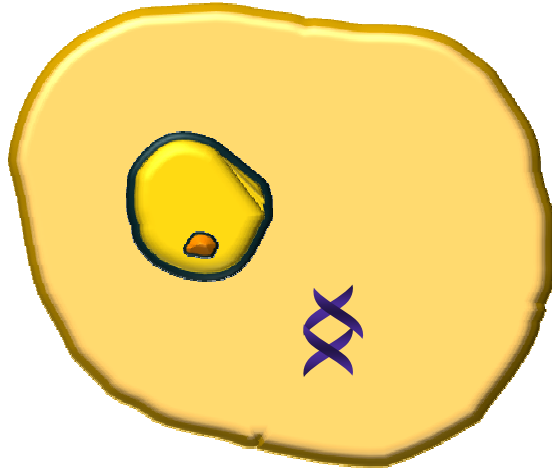
- CD4+, CD8+ T-hücreler
- NK hücresi, B-hücreler
- Ekzojen immünsüpresyon
- V/A serolojik durumu

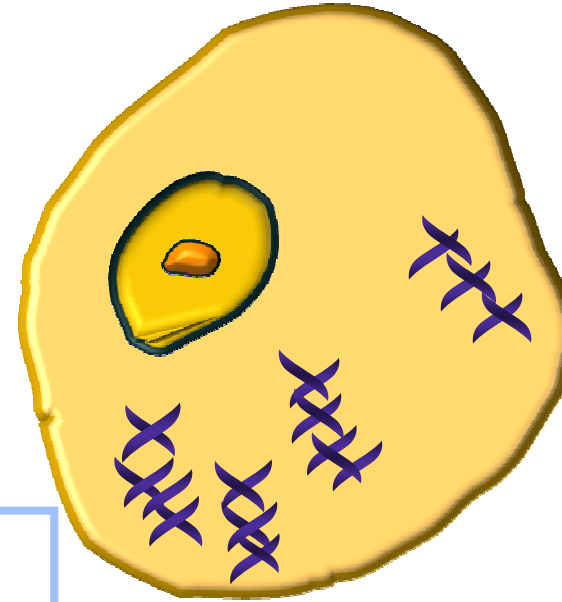

CMV Patogenezi

- Latent

- Aktif CMV enfeksiyonu

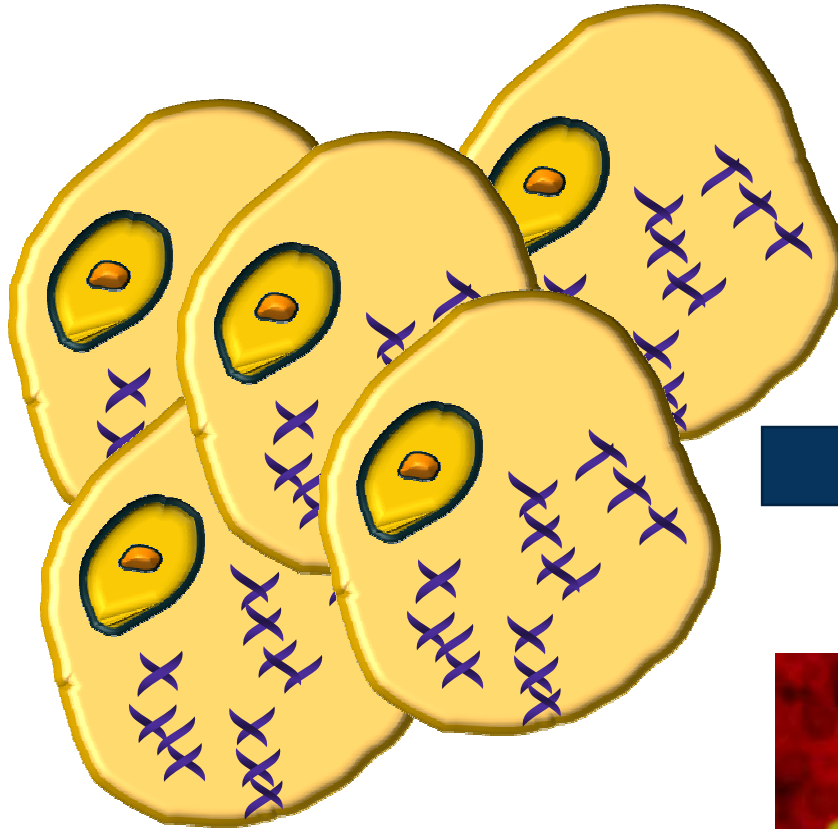

İmmünsüpresif tedavi
ATG, ALA
Akut rejeksiyon tedavisi
Sepsis
Diğer herpesviruslarla koenfeksiyon
Uzun ve kompleks cerrahi

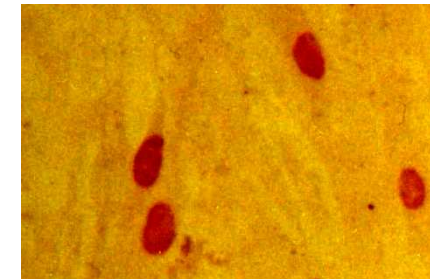
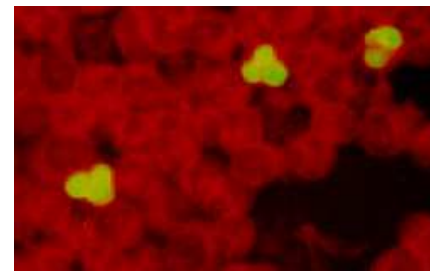
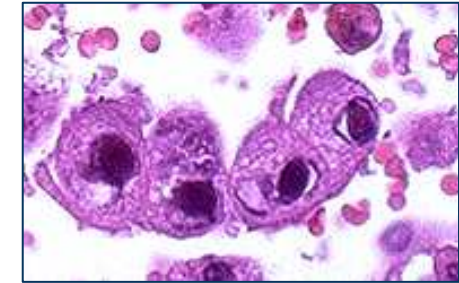
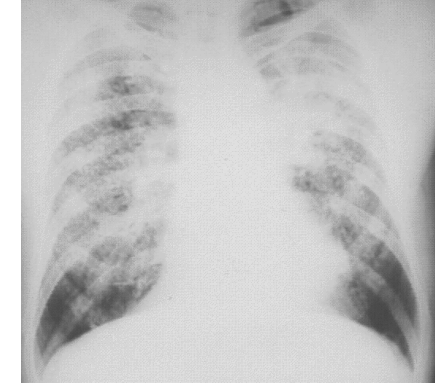
CMV Patogenezi

- Aktif CMV enfeksiyonu

- CMV hastalığı

Viral yük artışı

CMV Enfeksiyonu

Latent CMV enfeksiyonu

Aktif CMV enfeksiyonu
“viral replikasyon”

Direkt etkiler

CMV Sendromu

- Ateş, halsizlik, kas ağrısı
- Lökopeni, trombositopeni, KCFT↑

CMV Hastalığı

- Hepatit
- Pnömoni
- Kolit
- Kardit
- Nefrit
- Pankreatit
- Retinit

İndirekt etkiler

Değişen immün yanıtla bağlı:

- Graft rejeksiyonu, fonk. bozukl.
- Fırsatçı enf: Bakteriyel, fungal
- Azalmış graft ve hasta yaşamı
- Herpesvirus etkileri: EBV/PTLD

CMV: Önlenmesi

- Pre-emptif tedavi

- Transplantasyon sonrası hastanın iyi monitörize edilerek viral replikasyonun erken dönemde saptanması, viral yük (kPCR/Ag) saptanmış bir eşik değere ulaştığında antiviral tedavinin başlanması

- Ucuz, toksisite ↓ , geç CMV hast ↓, direnç gelişimi daha ↓

- Uygulaması zor, hastalık önlenemeyebilir, indirekt etkilere etkisiz

- Gansiklovir, valgansiklovir

- Profilaksi

- Transplantasyon sonrası tüm hastalara ya da belirlenen riskli gruba 3-6 ay antiviral verilmesi

- Pahalı, toksisite ↑, geç CMV hastalığı ↑, direnç gelişebilir

- Uygulaması kolay, hem direkt hem indirekt etkileri önler

- Gansiklovir, valgansiklovir, valasiklovir

CMV Tanı ve Takip

- Kantitatif bir test olmalı

- Antijenemi Testi

- Moleküler Testler

- Kantitatif real-time PCR

- Kontaminasyon riski az

- Kantitasyon (doğrusallık)

- Düşük düzeyleri saptayabilir

- Geniş saptama aralığı

CMV Tanı ve Takip

- FDA gibi bir referans merkez tarafından onaylanmış bir test henüz yok
- Ticari ya da laboratuvar tasarımı kantitatif real time PCR testleri kullanılıyor

CMV Tanı ve Takip

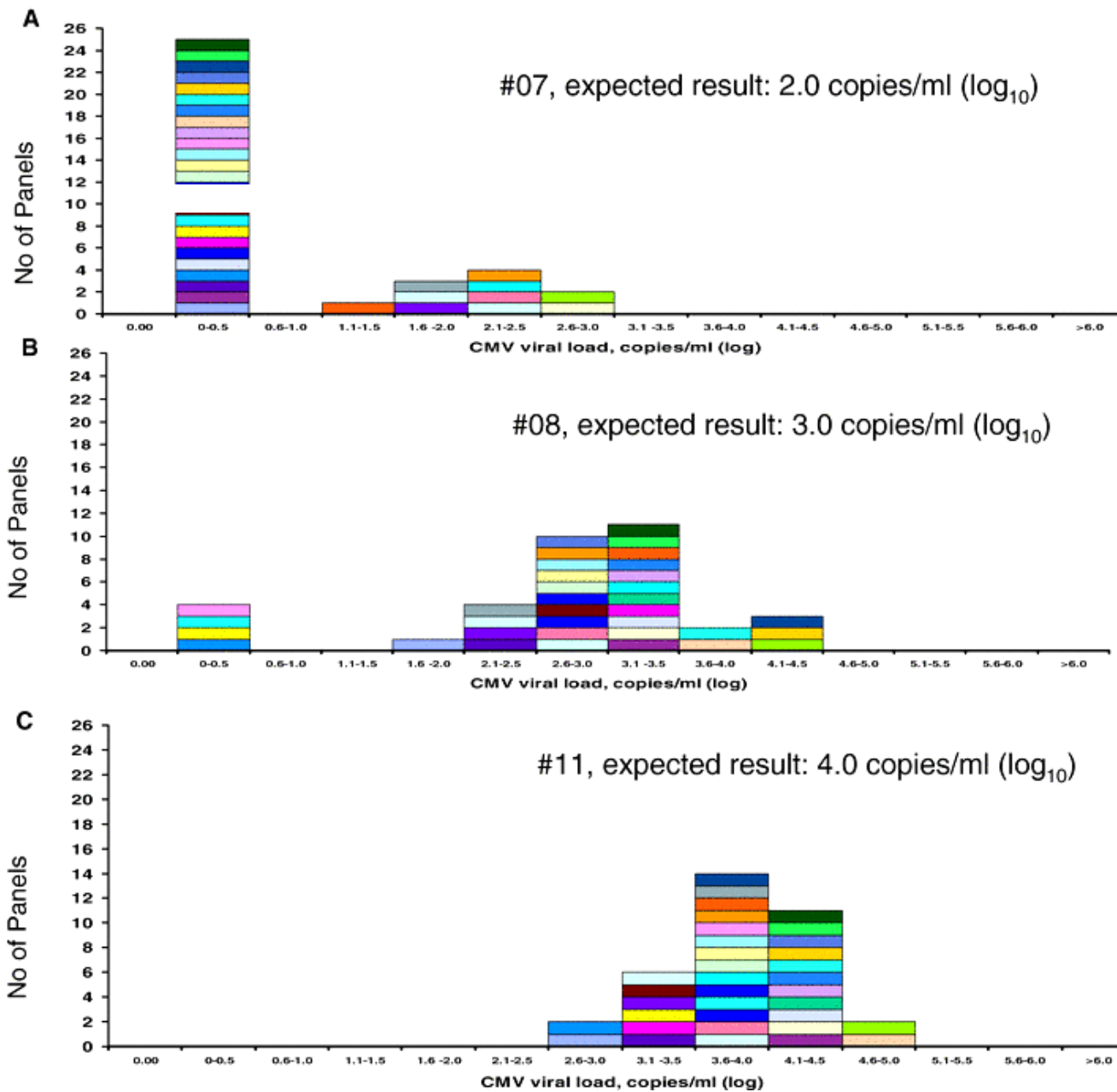
- Moleküler testlerin
  - Saptama alt sınırı
  - Kantitasyon alt sınırı
  - Saptama üst sınırı
  - Tekrarlanabilirlik/kesinlik
  - Doğruluk
  - Lineariteözellikleri bilinmeli

Transplant Alıcılarında CMV Viral Yüğü Niçin Gerekli?

- Semptomları olan hastada CMV hastalığı olasılığı nedir?
- Asemptomatik hastada CMV hastalığı gelişme riski var mı?
- Hastanın tedaviye yanıtı iyi mi?
- Relaps riski var mı?
- Tedaviyi kesmek için en uygun zamanı belirleme

Hangi viral yük miktarı önemli ?

Farklı Kantitatif RT-PCR Testlerinde Sonuçlar Neden Farklı?

- Başlangıç volümü farklı
- Ekstraksiyon yöntemi farklı
- Primer prob farklı
- PCR koşulları farklı
- Tam kan/plazma: Seçilen örnek farklı

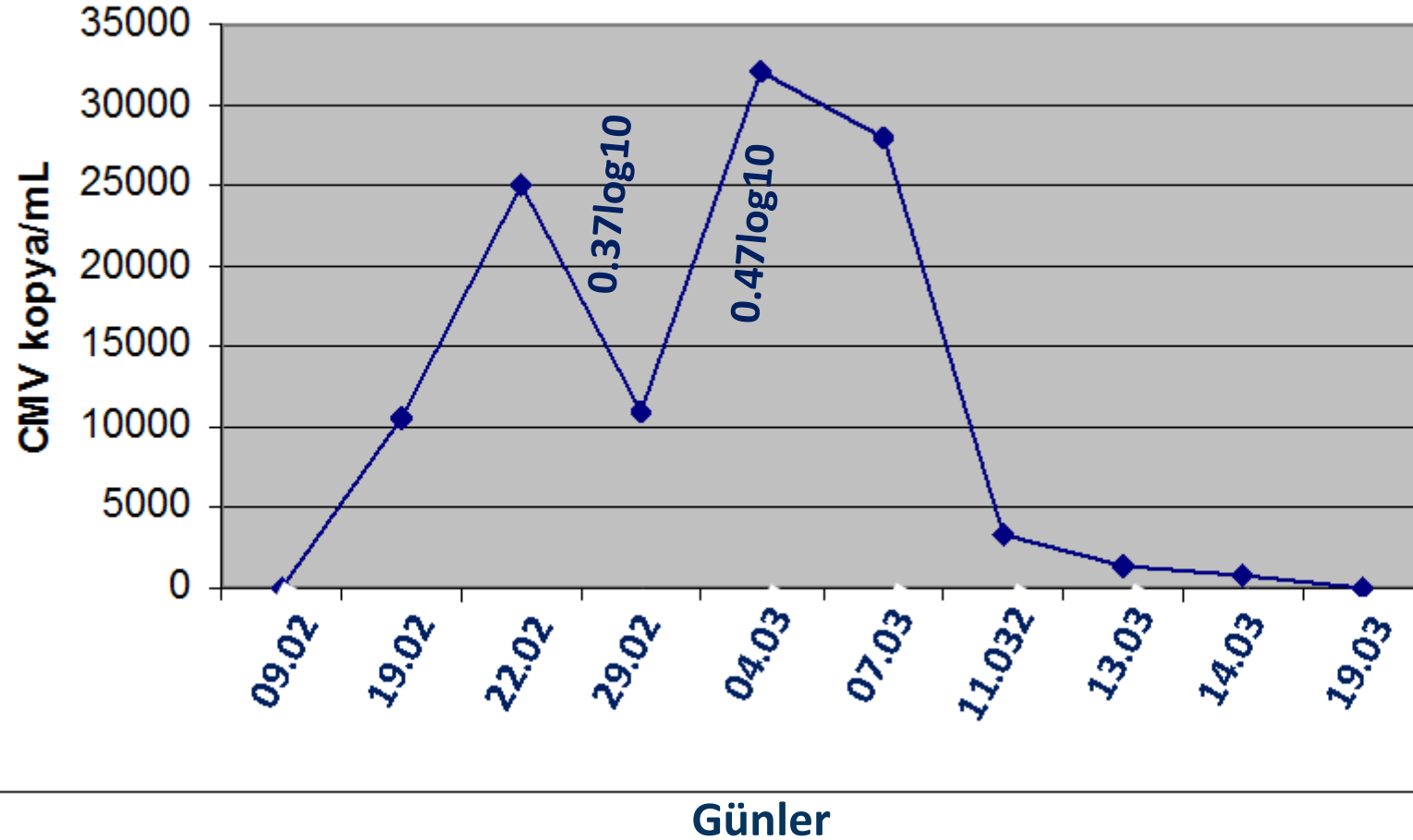
Farklı Kantitatif RT-PCR Testlerinde Sonuçlar Neden Farklı? Çözüm ne?

- Kasım 2010'da DSÖ CMV için uluslararası kantitasyon standardı geliştirdi
- Yeni jenerasyon testler bu standarda göre geliştiriliyor
- Farklı testler/laboratuvarlar arasındaki sonuçların uyumu sağlanmaya çalışılıyor

Transplant Alıcılarında CMV Viral Yükü Kaç Olursa Tehlikeli?

- Kullanılan teste göre her merkez kendi hasta grubunda kendi kritik düzeyini ve antiviral tedavi için eşik değerini belirlemeli
- Viral yükteki artış izlenmeli
  - <1000 kopya/mL >5 kat artış
  - >1000 kopya/mL >3 kat artış önemli
- Tedavi başlanılan güne ait viral yük düzeyi bilinmeli, saptama sınırı üstünyse dilusyonla gerçek değer belirlenmeli. Virusun plazmada yarılanma ömrü 3-8 gün.

Antiviral Tedavi Sırasında CMV Viral Yükü

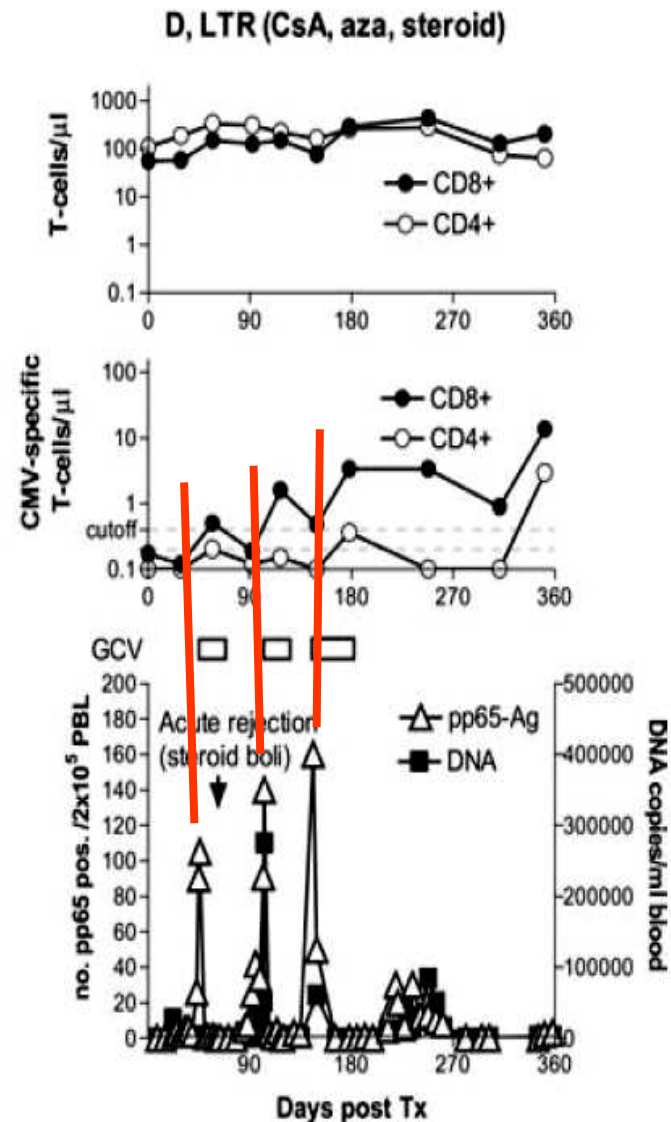
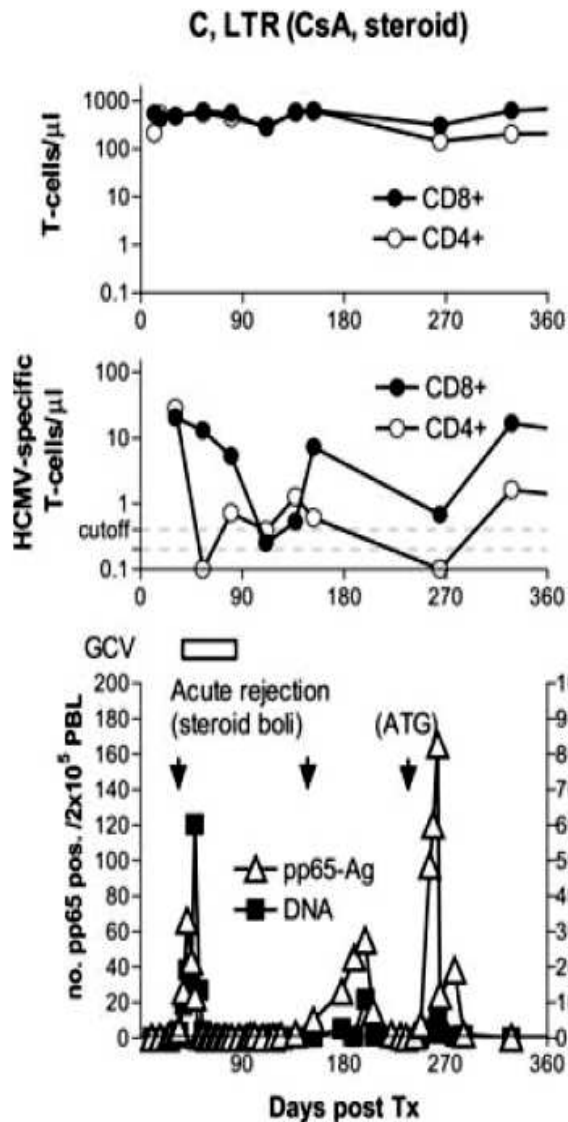

Tedavinin ilk haftalarında viral yükte artış olabilir. Bundan tedavi başlanmadan önce sentezlenmiş viruslar sorumlu tutulmaktadır.

Konak immün yanıtı önemli mi?

- Hücresel immünite (CD8, CD4 yanıtı) çok önemli
  - ELISPOT, Immuknow, akış sitometrisi

Transplantasyon sonrası CMV: Virolojik+İmmünolojik Monitörizasyon

Sonuç 1

- CMV enfeksiyonu transplant alıcılarında önemlidir
- Transplant alıcılarında CMV hastalığı önlenabilir
- Tanı ve takipte kantitatif tercihen moleküler testler kullanılmalıdır
- Hastalar hep aynı testle izlenmelidir
- Testlerde uluslararası kantitasyon standardı kullanımı farklı laboratuvarların sonuçlarının uyumunu artıracaktır
- Kantite edilebilen düşük pozitif düzeylerde test sonuçlarının kesinliği iyi değildir (Değişkenlik-0.5 log₁₀)

Sonuç 2

- Viral replikasyonda anlamlı fark var diyebilmek için düşük düzeylerde en az >5, orta düzeylerde en az >3 kat artış olmalıdır
- Viral yük çok yüksek (>10000 kopya/mL) olmadıkça ardışık değerler daha yol göstericidir
- Antiviral tedavi başlandığı gün bazal viral yük mutlaka bilinmelidir
- Tedavi başladıktan sonra en sık 5-7 günlük aralarla viral yük bakılmalıdır, erken dönemde artış olması direnç göstergesi değildir
- Tedavi ile viral yük negatifleşmelidir. Sürekli artış olması antiviral direnci akla getirmelidir